

Київ, 16-18 травня 2007 р.; У 6-ти т./Редкол.: І.І.Тимошенко (відп. ред.) та ін. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2007. – Т. 4. – С. 277-278.

УДК 159.922.2

Балецька Людмила Миколаївна
Мукачівський державний університет,
м. Ужгород, Україна

ВПЛИВ «ТОКСИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА» НА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ДИТИНИ

Одна з найбільших загроз для дитячого розвитку у всесвітній історії і до сьогодення – це досвід війни, терор і політичні конфлікти. Війни можуть здати величезної шкоди по-різному: бути причиною смерті чи фізичних травм або ж викликати панічний страх і цілковиту недовіру [1]. Проте війна, все ж, не окреслена в часі одномоментним періодом. Вона чинить вплив на розвиток дітей задовго до її початку, а після лякає не одне покоління в сімейному ланцюжку.

Токсичність – термін, який здебільшого використовують біологи, екологи, хіміки чи інші науковці природничого фаху. Проте, цілком токсичним середовищем можна назвати й середовище в психологічному контексті (Л.Петрановська). Фруструючі ситуації, емоційно-дестабілізуючі усвідомлені та неусвідомлені впливи, соціально-економічні та фізіологічні фактори складають життєвий простір (К.Левін) людини, що доросліщає.

В якому суспільстві приходить дорослішати сучасній дитині? Дорослішання дитини – це ефективна взаємодія середовища та дитини. І якщо сім'я є ведучим фактором розвитку особистості, то суспільство, в цілому, може толерувати або деформувати створення ціннісного ставлення до особистості дитини.

Сучасну сім'ю як елемент суспільства характеризує її внутрішньосімейне виховне середовище, в якій природно організується життя і діяльність дитини. Відомо, що людина вже з дитячого віку розвивається як істота соціальна, для якої середовище є не тільки умовою, і джерелом розвитку, а ще й певним шаблоном організації життя людей як таких.

Взаємодія дитини з середовищем, і перш за все з соціальним середовищем, макросередовищем відбувається через вміння засвоювати людську культуру (У.Бронфенбреннер). Що засвоює сучасна дитина, живучи в еру інформаційної перенасиченості та економічного дисбалансу? Роберт Мюллер говорить про травму в контексті сучасного токсичного середовища станом на 2013 рік: «18 мільйонів дітей виховується в хаосі війни. За останні 10 років, в результаті збройних конфліктів, більше 2 мільйонів дітей було вбито, 6 мільйонів дітей травмовано, 20 мільйонів залишилось без даху, та більше 1 мільйона осиротіло» [2]. На жаль, якщо ми додамо війну в Сирії та Україні, ця цифра на 2017 рік тільки збільшиться.

Література:

1. Masten A. S. Building a translational science on children and youth affected by political violence and armed conflict: A commentary. / A. S. Masten // *Development and Psychopathology*. – 2017. – 29. – P. 79-84.
2. Muller R.T. The Invisible Trauma of War-Affected Children. / R.T. Muller // *Psychology today*. – 2013. – Url: [<https://www.psychologytoday.com/blog/talking-about-trauma/201304/the-invisible-trauma-war-affected-children>]

УДК 316.477

*Березовська Лариса Іванівна,
Гоцар Богдан Іванович
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна*

ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЧИННИКІВ КАР'ЄРНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ

Стан сучасного суспільства пред'являє такі вимоги до формування та розвитку кар'єри, що її ріст істотно залежить від власних зусиль спеціаліста, його кваліфікації, цінностей, потреб, мотивів, уявлення про себе, від прагнення до успіху та уникнення невдач, від того як він готовий до ризику, які має організаторські, комунікативні, інтелектуальні здібності та інше.

Аналіз літератури показав, що наукове вивчення проблеми професійної кар'єри особистості знайшло певне відображення в роботах низки зарубіжних авторів (А. Кібанов, А. Маркова, Є. Могильовкін, Д. Сьюпер, Д. Хал, Е. Шейн та ін.) та українських авторів (О. Бондарчук, Т. Канівець, А. Поплавська, М. Сурякова, Н. Шевченко та ін.). Щодо розуміння кар'єри, то одні вважають, що кар'єра – це шлях до успіху, досягнення видного положення у суспільстві. Це успішне просування вперед у галузі службової діяльності. Інші вважають, що кар'єра – це результат свідомої позиції і поведінки людини в галузі трудової діяльності, що пов'язана з посадовим або професійним зростанням.

Відповідно до наукових напрямків виділяють три підходи до вивчення кар'єри та кар'єрних орієнтацій особистості: соціально-психологічний (Б.Г. Почебут, Л. Прокоф'єва, В.О. Чикер), управлінсько-менеджерський (А.Н. Занковський, Є. Комаров), соціально-економічний (Н. Лукашевич, О. Мол). Представниками зазначених підходів висловлюються достатньо різні погляди стосовно вивчення питань кар'єри людини.

Так, представниками соціально-психологічного напрямку кар'єра визначається як просування в організаційній ієрархії, послідовність занять протягом життя та як один із показників індивідуального професійного життя людини, досягнення бажаного статусу та відповідного рівня життя, досягнення визнання і слави. Науковці управлінсько-менеджерського напрямку

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>